

De wereld van de toekomst is wat kinderen ervan maken

Visie op het Burense kind

Oktober 2017
Job van Velsen

Inhoud

Inleiding.....	3
Aanleiding.....	4
Vragen	5
Hoe komen we tot een gedragen visie?	5
De visie op kinderen in Buren	6
Kenmerken van de Burense visie	8
Aanbevelingen.....	9
Hoe verder?.....	11

Inleiding

In de gemeente Buren werken veel organisaties, instellingen, besturen en professionals met en voor kinderen. Hoe kunnen we de samenwerking tussen al deze partijen versterken zodat ze eensgezind en samen verantwoordelijk kunnen zijn voor alle kinderen van Buren? Dat is de centrale vraag waarop ik in dit visiestuk antwoord geef.

Om die vraag te beantwoorden, heb ik de afgelopen tijd met veel mensen gesproken. Vertegenwoordigers van bijvoorbeeld scholen, kinderopvang, peuterspeelzalen, welzijnsorganisaties en de gemeente. Goed om te merken dat al mijn gesprekspartners het belang van samenwerking inzien! En daaraan ook willen bijdragen. Dat alleen al is pure winst en een mooi resultaat van mijn onderzoek.

De bereidwilligheid is groot. Om samen verantwoordelijk te zijn voor de kinderen van Buren. Om de handen ineen te slaan en samen bij te dragen aan de ontwikkeling van kinderen. En hun ouders. Vanuit gelijkwaardigheid en vertrouwen, maar met respect voor ieders specifieke kennis en professionaliteit.

Aan die gezamenlijkheid wil ik bijdragen. Ik hoop dan ook met dit rapport partners in Buren een kader en een basis te bieden om samen stappen te zetten op weg naar integrale samenwerking. Vanuit de overtuiging dat organisaties samen meer bereiken dan ieder voor zich. Voor al de kinderen in Buren. Nu en in de toekomst. De kinderen zijn het waard en wij zijn van ze afhankelijk. Want, zoals ik dat zeg, de wereld van de toekomst is wat kinderen ervan maken.

Voor u ligt de visie op het Burense Kind. Of is het nou de Burense visie op het kind? Tijdens een van mijn ontmoeting verwoordde een schoolleider treffend waar het in essentie om gaat: 'Dat kind is van ons allemaal!' Het is de schoonheid van eenvoud, en o zo waar.

Job van Velsen

Oktober 2017

Aanleiding

We schetsen drie ontwikkelingen die samen de aanleiding vormen voor dit rapport:

1. *De schoolbesturen aangesloten bij het samenwerkingsverband Betuwe Passend Onderwijs (BePo)¹ hebben gebruik gemaakt van de landelijke regeling bijzondere bekostiging procesbegeleiding leerlingendaling.*

Het aantal leerlingen is in de afgelopen jaren gedaald. De verwachting is dat deze daling de komende jaren door zal zetten. De schoolbesturen voelen zich gezamenlijk verantwoordelijk voor het aanpakken van de effecten van de leerlingendaling. Vandaar dat een beroep is gedaan op de regeling. De bijzondere bekostiging is toegekend voor drie geografische regio's: Buren en Neder-Betuwe, Tiel en Neerijnen en Culemborg en Geldermalsen. Besloten is om deze drie afzonderlijke regio's samen te voegen in één onderzoek. De gekozen regio's vormen geografisch één gebied, maar de vraagstukken in deze gemeenten komen niet overeen. Na toekenning van de bekostiging zijn de reformatische schoolbesturen die niet zijn aangesloten bij het samenwerkingsverband BePo, gevraagd aan te sluiten bij het project. De resultaten van het onderzoek staan in de 'Tussenrapportage proces leerlingendaling gemeente Buren'².

2. *Parallel aan bovenstaand proces werkt u met de partners uit het sociale domein aan een visie op het Burense kind.*

In maart 2017 is een werksessie met vertegenwoordigers uit het werkveld georganiseerd. In de door u opgestelde notitie 'Kind centraal: Burense visie op het kind' geeft u aan dat u een goede rolbeschrijving van de partners mist. Duidelijkheid over regie en verantwoordelijkheid ontbreekt. U stelt de volgende vragen:

- Hoe zorgen we dat kinderen optimale kansen krijgen om zich te ontwikkelen?
- Hoe realiseren we een transparant en toegankelijk aanbod voor kinderen?
- Hoe zetten we stappen in de richting van integratie van alle beleidsonderdelen en geldstromen?
- Hoe versterken we de relatie met de ontwikkeling van de Burense jongeren die op middelbare scholen zitten?
- Wat willen we met een integrale visie op het kind bereiken?

Door deze vragen te beantwoorden, creëren we kansen en nieuwe perspectieven, zo staat te lezen in de notitie. Opbrengsten op lange termijn:

- minder vroegtijdig schoolverlaten
- betere start op de arbeidsmarkt
- minder tienermoederschappen
- lagere criminaliteitscijfers
- langere en betere gezondheid
- minder uitkeringen
- minder zorgkosten

3. *De schoolbesturen BasisBuren en CPOB verkennen hoe ze de samenwerking kunnen intensiveren.*

¹¹ Het samenwerkingsverband Betuws Primair Passend Onderwijs bestaat uit vijftien schoolbesturen voor primair onderwijs, speciaal basisonderwijs en speciaal onderwijs (SO3 en SO4) in de gemeenten Buren, Culemborg, Geldermalsen, Neerijnen, Neder-Betuwe en Tiel.

² Opgesteld door Penta Rho, adviesbureau op het gebied van (onderwijs) organisatieontwikkeling, huisvesting en financiering, Apeldoorn, 2 februari 2017.

Vragen

De drie ontwikkelingen hiervoor vormen de aanleiding voor dit rapport. Vraag is hoe partners in de regio tot een gedragen visie op de kinderen in Buren kunnen komen. Mij is gevraagd hiervoor een plan van aanpak te ontwikkelen, inclusief kenmerken en criteria:

‘Beschrijf op welke wijze gezamenlijke partners, organisaties en instellingen concreet vorm kunnen geven aan een visie op kinderen in Buren. Dit zowel op bestuurlijk, leidinggevend als operationeel niveau.’

Naast een visie op Burense kinderen en integrale samenwerking, zou het resultaat een gedragen stappenplan moeten zijn. Met dit plan van aanpak kunnen locaties planmatig aan het werk, in eigen tempo en naar behoefte van de eigen ambitie en doelgroepen.

Hoe komen we tot een gedragen visie?

Om uw vragen te beantwoorden, hebben we de volgende stappen gezet:

A. Veldscan

- 1) *Voorbereiden en verfijnen plan van aanpak.* Op basis van bestaande documenten en een gesprek met de opdrachtgever, hebben we het plan van aanpak te verfijnd. Ook hebben we de planning met de opdrachtgever afgestemd.
- 2) *Individuele gesprekken met bestuurlijke vertegenwoordigers van in elk geval primair onderwijs, kinderopvang, peuterspeelzaal en de gemeente.* Doel van de gesprekken is het aanscherpen van de vragen, behoeftes, dilemma's en ambities op dit gebied. Door het voeren van deze gesprekken heb ik er bovendien voor gezorgd dat iedere stakeholder dezelfde beelden en verwachtingen heeft over dit traject. Ik heb gesproken met:
 - de heer H. Huibers – stichting Christelijk Primair Onderwijs Betuwe & Bommelerwaard
 - mevrouw G. van Driel en mevrouw T. van Santen - Kinderopvang Rivierenland
 - mevrouw A. Benschop – wethouder gemeente Buren
 - de heer R. van der Mark - stichting Scholen met de Bijbel in de Betuwe
 - de heer M. van de Pol – stichting BasisBuren
 - de heer H. Beekman – stichting Kinderopvang Lienden-Maurik
- 3) *Een aantal interviews op (representatieve) locaties van (brede) scholen.* Doel van de interviews was het in kaart brengen van de actuele stand van zaken, de ambities voor integrale samenwerking en de stappen die daarvoor moeten worden gezet. Ik heb gesproken met:
 - Jan Teeuw - directeur van de Eben Haëzerschool
 - Anneke Smits - directeur van De Sterappel
 - Patricia van den Broek – directeur van De Boogerd
 - Marijan Koster - directeur van De Hoeksteen
 - Henriette van de Sluis - directeur van De Kastanjepoort
- 4) *Het verwerken van de resultaten in een beknopte rapportage.* In de versie die voor u ligt – en nog niet volledig is – staan de eerste conclusies en adviezen over de Burense visie op het kind, bijbehorende kenmerken en criteria en een aantal richtinggevende bestuurlijk uitspraken.

B. Burense visie, uitgangspunten en plan van aanpak

- 1) *Rondetafelgesprek met een aantal geïnterviewde betrokkenen.* Daarin deel ik de opbrengsten en mijn conclusies en leg ik een vervolgroute voor.
- 2) *Een klankbordgroep denkt mee over de verder invulling.* In deze klankbordgroep zitten professionals uit het veld die vanuit hun praktijk meedenken en adviseren over de verdere invulling van de visie, uitgangspunten, criteria en plan van aanpak. De klankbordgroep bestond uit:
 - Tonny van Santen, Kinderopvang Rivierenland
 - Kirsten Vleugels, Kinderdagverblijf Buitenpret
 - Barbara van Brakel, Kinderopvang Lienden-Maurik
 - Jan Teeuw, Eben Haëzerschool
 - Anneke Smits, De Sterappel, BasisBuren
 - Marijan Koster, De Hoeksteen CPOB
 - Diana Grudzinska, Gemeente Buren
- 3) *Bestuurlijk overleg over het plan van aanpak.* Ook vindt hier gezamenlijke besluitvorming plaats.

C. Realisatie

- 1) *Locaties en samenwerkende partners ondernemen in schooljaar 2017/2018 planmatig de eerste stappen om de visie op het Burense kind en op integrale samenwerking concreet te maken.* Ik verwacht dat thema's als samenwerking kinderopvang, peuterspeelzaal en primair onderwijs, samenwerking tussen denominaties, samenwerking tussen PO en VO, doorgaande lijn van 0 tot 12 jaar, ouderpartnerschap, passend onderwijs / ondersteuningsstructuur, maar ook belangrijke randvoorwaarden als huisvesting, beheer en financiën onderdeel van de plannen zullen zijn. Deze fase vraagt dan ook op alle niveaus - politiek, bestuurlijk, leidinggevend en operationeel - een goede en daadkrachtige afstemming. En natuurlijk dezelfde beelden over de visie. Vandaar dat we de tijd nemen om tot die visie te komen. Om partners hierbij te helpen, organiseren we tijdens deze fase een aantal masterclasses en ondersteuning op maat.

De visie op kinderen in Buren

De gezamenlijke partners - gemeente, onderwijs en opvang – komen tot onderstaande beschrijving van de visie op kinderen in Buren. De visie is opgebouwd uit elementen die de geïnterviewde leidinggevend en bestuurders als urgent, relevant, voorwaardelijk en/of zeer gewenst zien. Een en ander is natuurlijk afhankelijk van ieders specifieke situatie en locatie.

Midden in de wereld

De kinderen van Buren halen de wereld binnen en treden de wereld tegemoet. Als kinderen in de gemeente Buren de basisschool verlaten, weten zij niet alleen wat er in hun dorp, maar ook in de wereld te koop is. Ze hebben volop bagage - kennis, vaardigheden en ervaringen - om hun schoolcarrière zo succesvol mogelijk te vervolgen.

Onze visie kenmerkt zich door:

Samenwerking

Als kernpartners - kinderopvang, primair onderwijs en peuterspeelzaalwerk – werken we structureel samen. Met elkaar en altijd samen ouders. Daarnaast werken we samen met de ketenpartners, zoals het gebiedsteam van de gemeente Buren (Stib), het consultatiebureau, de jeugdzorg, de wijkagent, de kerk, verenigingen en overige organisaties die een aanbod verzorgen. We kennen elkaar als professionals, als organisaties en we weten elkaar te vinden. We zoeken, benutten én versterken de verbinding. Doel is onze kinderen het allerbeste te kunnen bieden en, waar nodig of gewenst, te ondersteunen.

Passend onderwijs, jeugdzorg en ondersteuning

Ieder kind is welkom. Juist door onze samenwerking zijn we in staat om, zo goed als mogelijk, ieder kind in de gemeente Buren een passend arrangement te bieden.

Doorgaande lijn

We willen een doorgaande lijn realiseren. Daarom werken de basisscholen in Buren nauw samen met voorschoolse voorzieningen en kinderopvang binnen de gemeente en stemmen daarbij hun programma's en aanpakken op elkaar af. Ook staan we als samenwerkende partners in Buren garant voor een doorgaande lijn naar het voortgezet onderwijs. En voor goede onderlinge afstemming.

Brede ontwikkeling

Wij bieden de kinderen in Buren de kans zich breed te ontwikkelen. We vinden het belangrijk dat ieder kind, met de juiste ondersteuning en uitdaging, opgroeit tot een evenwichtige burger. Dat ieder kind leert en kennismaakt met alle ontwikkelgebieden.

Huisvesting

De visie op het Burense kind vertalen we ook naar passende hedendaagse huisvesting. Er moet letterlijk en figuurlijk ruimte zijn voor ontwikkeling én ruimte om de visie verder vorm te geven. Er wordt in Buren gewerkt volgens een meerjaren integraal huisvestingsplan en onderhoudsplan. Deze plannen zijn samen met de kernpartners opgesteld.

Veilig, gezond én kansrijk

Als samenwerkende partners verzorgen we een sluitend aanbod dat zowel uitdaging als ondersteuning biedt. Een hedendaags aanbod van (passend) onderwijs, opvoeding, ontwikkeling en opvang. Daarbij zijn sport, spel, gezond gedrag, voeding, burgerschap en levensbeschouwing en kunst en cultuur gebieden die wij van essentieel belang vinden voor de ontwikkeling van kinderen.

We beseffen dat iedere kern, school of locatie uniek is. Daarom is ons aanbod tijdens en na schooltijd altijd een aanbod op maat. Een aanbod bovendien dat samen met de buurt en altijd samen met ouders tot stand komt. Als gemeente, als samenwerkende professionals, als 'community' of 'civil society' nemen we verantwoordelijkheid voor de toekomst van onze kinderen.

Veilig, gezond én kansrijk. Dát is ons aanbod in drie woorden. Wij willen als professionals daaraan bijdragen. Dit alles onder het motto 'de wereld van de toekomst is wat kinderen ervan maken'.

Uitgangspunten van de Burense visie

- Elke locatie heeft een eigen unieke vorm van integrale samenwerking, al dan niet in de vorm van een brede school of integraal kindcentrum (IKC). Er is geen blauwdruk. Alle basisscholen hebben een geformaliseerde samenwerking met voorschoolse voorziening(en) en kinderopvangorganisaties. Dit zijn de kernpartners. Met hen werken zij planmatig aan het realiseren van de Burense visie op het kind. De gekozen aanpak hangt af van doelgroepen, specifieke behoeftes en de (lokale) mogelijkheden.
- Er is een ruim en kwalitatief hoogwaardig aanbod van voorzieningen voor kinderopvang (VSO, TSO, BSO, KDV).
- Het Burense kind is van ons allemaal! Dat betekent dat we samen verantwoordelijk zijn voor de kinderen van Buren. Er is sprake van een doorgaande lijn tussen samenwerkende kindvoorzieningen. De overdracht tussen de verschillende organisaties is goed geregeld en verloopt soepel. Dat geldt ook voor de overdracht naar het voortgezet onderwijs. Ook kinderen met een speciale ondersteuningsvraag vallen niet tussen de wal en het schip.
- Alle peuters kunnen gebruik maken van een voorschoolse voorziening.
- Er is een structurele en planmatige samenwerking tussen betrokken kernpartners, ketenpartners, gemeentelijke diensten, instellingen en samenwerkingsverbanden. De samenwerking is gelijkwaardig, maar doet altijd recht aan ieders specifieke verantwoordelijkheid en expertise.
- (Bestuurlijke) borging van de visie en van de plannen van aanpak is een voorwaarde om planmatig stappen vooruit te kunnen zetten.
- Voor alle kinderen in de gemeente is er een breed en laagdrempelig naschools aanbod. Van sport, spel, natuur en omgeving, kunst en cultuur, lezen, techniek en gezond gedrag.
- We beschikken over goede en up-to-date huisvesting, passend bij de integrale samenwerking tussen de kernpartners. We beschikken over een integraal huisvestingsplan waarin de huisvesting planmatig én vanuit onze visie is beschreven.
- Gemeentelijke middelen worden integraal ingezet en verantwoord, op basis van behoefte, vraag en resultaat.
- Elke locatie heeft een plan van aanpak dat voldoet aan de Kwaliteitskaart brede school en IKC³.

³ Dit instrument van het Landelijk Steunpunt Brede Scholen bestaat uit verschillende criteria die kunnen helpen bij het vaststellen van de kwaliteit van de brede school en bij de evaluatie daarvan.

Aanbevelingen

1. Maak taken en verantwoordelijkheden van de kern- en ketenpartners helder. Leg die, voor zover nodig, vast en deel ze met het veld. De kernpartners zijn van de inhoud, de ketenpartners leveren diensten en de gemeente faciliteert en coördineert.
2. Neem als gemeente de regierol in het faciliteren, coördineren, aanjagen en monitoren van dit proces. Dit sluit goed aan bij uw verantwoordelijkheid voor het realiseren van goede maatschappelijke voorzieningen binnen uw gemeente.
3. Maak als gemeente helder welke gemeentelijke middelen beschikbaar zijn en hoe organisaties daarvoor in aanmerking kunnen komen.
4. Organiseer ook binnen de gemeente een vorm van integrale samenwerking. Denk aan het oprichten van een integraal beleidsteam.
5. Stel als kernpartners deze visie vast. Borg de visie op bestuurlijk en operationeel niveau in een intentieovereenkomst. Organiseer een moment waarop partners de overeenkomst ondertekenen, bijvoorbeeld tijdens een feestelijke bijeenkomst. Betrek hierbij (G)MR en OC's.
6. Maak de visie concreet. Ga 'van hoofd naar handen'. Organiseer ondersteuning en help kansrijke locaties bij het concretiseren van integrale samenwerking en het realiseren van de visie. Ben duidelijk, helder en concreet over criteria en de te verwachten resultaten.
7. Kom tot een planmatige aanpak, op gemeentelijk, bestuurlijk en operationeel niveau.
8. Spreek met elkaar een periode af, bijvoorbeeld van twee jaar, en focus in die periode op dit plan van aanpak. Zowel in gemeentelijk beleid als bijvoorbeeld in schoolplannen, jaarplannen, en pedagogische werkplannen.
9. Monitor de kwaliteit en het ambitieniveau. Gebruik daarvoor het instrument Kwaliteitskaart brede school en IKC.
10. Leg vast hoe besluitvorming rond de Burens visie tot stand komt. Kom tot een heldere overlegstructuur. Zoek daarbij naar eenvoud en continuïteit. De LEA is de bestuurlijke plek waar (de ontwikkeling van) de visie wordt besproken. Beperk het aantal andere overleggen en/of voeg ze samen met de LEA.
11. Deel elkaars ervaringen en ontwikkelingen. Doe dat bijvoorbeeld in de vorm van een jaarlijkse intervisiedag, een nieuwsbrief, een themabijeenkomst of een markt.
12. Draag samen verantwoordelijkheid voor heldere communicatie. Zorg dat alle betrokkenen goed op de hoogte (kunnen) zijn en organisaties, professionals en ouders weten waar ze met vragen en ideeën terecht kunnen.
13. Zorg als ketenpartners voor continuïteit in personele bezetting, zowel bij de gemeente als bij de samenwerkende organisaties.
14. Ontwikkel op korte termijn een integraal huisvestingsplan (IHP). Dit plan moet aansluiten bij de Burens visie en rekening houden met krimp. Maak als scholen, kinderopvang, peuteropvang en

gemeente samen de keuze voor een aantal locaties en samenwerkende partners (bijvoorbeeld: ieder dorp een school?).

15. Gebruik bestaande gegevens om keuzes in naschools aanbod te onderbouwen. Denk daarbij aan een sociale atlas, een onderzoek, een behoeftepeiling of resultaten uit een leerlingvolgsysteem of oudergesprekken.
16. Maak gebruik van de samenwerking en de gemeenschappelijke focus, bijvoorbeeld door middelen gezamenlijk in te zetten voor aanbod, scholing, ondersteuning. Bedenk dat je samen verder komt, dan ieder voor zich.
17. Maak kleine, concrete stappen op weg naar het bereiken van deze grote ambitie. Maak successen zichtbaar en deel ze met elkaar.
18. Ten slotte nog dit. Volgens mij is er meer tijd, geld en energie besteed aan het beheer van Brede School Maurik dan aan de inhoudelijk ontwikkeling ervan. En dat is jammer, want een dergelijke prachtige locatie verdient meer én *kan* meer betekenen voor de kinderen, ouders en bewoners van Maurik. Stimuleer en faciliteer als kernpartners een kort traject voor het herijken van de inhoudelijke visie van Brede School Maurik. Resultaat is een beknopt, concreet en bestuurlijk geborgd plan van aanpak. Begin daarbij met het formuleren van bestuurlijke kaders en ambities.

Hoe verder?

Hoe realiseren we de Burense visie en komen we tot integrale samenwerking? Met de klankbordgroep hebben we ons gebogen over de stappen die we hierna moeten gaan zetten. Deze stappen kunnen uiteraard niet los worden gezien van de aanbevelingen die hiervoor zijn benoemd.

November 2017 - februari 2018

- ✓ Bestuurlijk vaststellen van de Burense visie in de LEA.
- ✓ Informeren kern- en ketenpartners over de visie.
- ✓ Ondertekenen van de intentieverklaring.

December 2017 - 1 april 2018

- ✓ Scholen en kinderopvangorganisaties formuleren de eigen visie en ambities. Uiteraard binnen de kaders en uitgangspunten van de gezamenlijke Burense visie. Ze gaan op zoek naar kernpartner(s) waarmee ze op basis van gelijkwaardigheid en planmatig de visie uitwerken.
- ✓ Uiterlijk 1 april 2018 hebben alle scholen in de gemeente Buren vastgelegd met welke kernpartners ze structureel gaan samenwerken en wat gezamenlijke ambities zijn.
- ✓ Agenderen aanbevelingen op verschillende LEA-bijeenkomsten om te komen tot planning en implementatie van de Burense visie.

April 2018 - juli 2018

- ✓ Scholen en kinderopvanglocaties werken hun visie en ambities uit en formuleren een aantal concrete stappen die zij in het schooljaar 2018/2019 willen (en kunnen) zetten. De pijlers van de Burense visie - samenwerking, doorgaande lijn, huisvesting, naschools aanbod en ouders - zijn in deze plannen zichtbaar en concreet omgezet in een plan van aanpak voor de specifieke locatie. Uiteraard passend bij de specifieke doelgroepen, mogelijkheden en middelen op school en in de wijk.
- ✓ Taken, verantwoordelijkheden, overlegstructuur en ambities van de LEA zijn besproken en vastgelegd.
- ✓ Er is zicht op (gemeentelijke) subsidies en andere middelen die beschikbaar zijn en de voorwaarden waaraan moet worden voldaan. Er zijn afspraken gemaakt over hoe partners daarvoor in aanmerking kunnen komen.

September 2018 - april 2019

- ✓ Locaties werken hun eigen plan uit, naar eigen inzicht en binnen de eigen mogelijkheden.
- ✓ De LEA komt tot een gestructureerde jaarcyclus die leidt tot een passend IHP, concrete jaarplannen en een duidelijke, bij de Burense visie passende, subsidiestructuur.

Colofon

Job van Velsen, EtuConsult

Oktober 2017